

випробуванні певних категорій злочинців спеціальними юридичними обов'язками, поєднаними з наданням їм різної допомоги реабілітаційного характеру. Основною метою пробації є ефективне виправлення засуджених та зведення до мінімуму кримінального рецидиву.

Ключовою відмінністю майбутньої служби пробації від існуючої нині системи виконання альтернативних покарань є її соціальна складова, яка включає заходи соціальної реабілітації засуджених, допомоги та підтримки, що мають вирішити завдання виправлення засуджених та попередження повторного вчинення ними злочинів.

5. Невід'ємною складовою заходів з реалізації Закону України «Про пробацію» від 05.02.2015 р. є реформування кримінально-виконавчої інспекції, розроблення і впровадження системи реабілітаційних та корекційних програм для осіб, до яких застосовані покарання, альтернативні позбавленню волі, та осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, а також волонтерських програм, заходів постпенітенціарної опіки та соціального патронажу осіб, звільнених із місць позбавлення волі.

6. До основних проблем та труднощів, що ускладнюють успішну реалізацію концепції пробації в Україні, належать: недосконалість правового регулювання, наявність застарілої нормативної бази; складність забезпечення достатнього і стабільного фінансування пробаційної діяльності; відсутність практичного досвіду щодо підготовки та реалізації різнопланових пробаційних програм; необхідність перепідготовки персоналу кримінально-виконавчої інспекції, їх додаткового навчання та стажування; некомплект штатного персоналу та велика плінність кадрів кримінально-виконавчої інспекції, пов'язана з низькою заробітною платою та невеликої престижністю професії; відсутність в структурі державної кримінально-виконавчої служби необхідного числа спеціально підготовлених соціальних працівників, здатних реалізувати реабілітаційні та корекційні програми (психологи, педагоги та ін.).

МЕЛЬНИЧУК Т. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри криминології та кримінально-виконавчого права,
кандидат юридичних наук, доцент

АМБІВАЛЕНТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ ДЕВІАНТНОСТІ

При переході до постіндустріального типу функціонування багато спільнот зіткнулися з глобалізаційними парадоксами, які на відміну від очікуваного позитивного прогресивного впливу, створили ряд соціально-

економічних і похідних від них криміногенних загроз, відобразивши адаптивну сутність кримінальної активності. Відповідно одним із визначальних завдань сучасної кримінології, у фокусі якої перебувають сутність та природа злочинності, є виявлення діалектичного взаємозв'язку між диспропорціями економічного розвитку, соціальною поляризацією і станом кримінологічної безпеки суспільства з тим, щоб розробити адекватну стратегію мінімізації чинників відтворення злочинних проявів на індивідуальному і масовому рівнях та нейтралізувати виктимність.

Емпірично підтверджено, що більша частина злочинів, вчинюваних у світі, за своєю мотивацією та обумовленістю належать до злочинів корисливої спрямованості (традиційні загальнокримінальні та білококорисливі). Незважаючи на деякі зміни світових тенденцій злочинності – збільшення кількості злочинів ненависті, необережних злочинів, політично інспірованих злочинів, найбільшу питому вагу з відносно невеликими коливаннями у всіх країнах складають злочини, продуковані деструктивним пристосуванням до соціально-економічних протиріч.

Трансформація економічних відносин призводить до відмирання одних форм злочинної діяльності та появи нових злочинів або новітніх способів вчинення. Їх поява пов'язана із тим, що тіньова економіка та економічна злочинність завжди паразитують на легальній інфраструктурі економіки та відбивають адаптивні механізми пристосування до змін «правил гри» у регулюванні економічної діяльності, маркетингових пріоритетах, етиці ведення бізнесу тощо. Економічна злочинність в такому випадку виступає як різновид девіантної соціалізації, аналізованої у конкретній історичній формації з урахуванням реалій виробничих ресурсів, потужностей соціального капіталу, інтенсивності бізнесової комунікації та менталітету населення.

Конструктивістський підхід до концептуального осмислення і емпіричного дослідження девіантності передбачає усвідомлення відносності соціальної «норми» і соціальних «відхилень» (Я.І. Гілінський). Певні види, форми, зразки поведінки є «нормальними» або «девіантними» тільки з точки зору встановлених соціальних норм в даному суспільстві в даний час.

Немає жодної поведінкової економічної активності, яка була б девіантною сама по собі, не залежно від соціального контексту та суспільної оцінки. Зазначене, у свою чергу, дозволяє зробити висновок про релятивність(конвенційність) змісту економічної злочинності.

Відповідно до суспільної оцінки змінюється і ступінь відповідальності. В такому разі економічна злочинність як економіко-правова категорія постає як «рухома мішень», змістовне навантаження якої постійно трансформується.

Доцільність врахування конвенційності змісту економічної злочинності підсилена ренесансом радикальної (критичної) кримінології в сучасних дослідженнях. Представники критичного напрямку вважають,

що принципів положення їх теорій неможливо зрозуміти без оцінки соціального, політичного, економічного, культурного контекстів, в яких відбувався розвиток ідей.

Контекстна зумовленість передбачає й здатність економічної злочинності до самовідтворення завдяки функціональності, а також інтерпретацію та оцінку прямих та непрямих наслідків. Враховуючи вектори її впливу на суспільство, можемо виділити функції економічної злочинності (фактично економічної девіантності, беручи до уваги міркування про конвенційність змісту), але при цьому зацентрувати на амбівалентності (спектральності) функцій та наслідків вчинення економічних злочинів.

Кримінальна економічна складова корисливої злочинності в нашій державі має відносно невелику питому вагу (не більше 10% у загальній структурі зареєстрованої злочинності), але за масштабом деструктивних наслідків (прямих та непрямих збитків, відтоку капіталів, нівелювання ділового іміджу українських виробників, зниження інвестиційної привабливості) та криміногенними потужностями (формуванням корпоративно-організованих форм злочинного господарювання, міжнародними зв'язками із транснаціональними злочинними організаціями, латентизацією із корупційним забарвленням) економічна девіантність становить пряму загрозу національній безпеці та потребує кримінологічно-упереджувального впливу.

РАКОВСЬКА Ю. В.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальноправових дисциплін
Черкаського факультету,
кандидат юридичних наук, доцент

ДІТИ-БІЖЕНЦІ В УМОВАХ ЗРОСТАЮЧОЇ ЗАГРОЗИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Міграція супроводжується постійною загрозою зростання випадків торгівлі людьми, особливо для неповнолітніх осіб, які мігрують без супроводу дорослих. За результатами дослідження GlobalSlaveryIndex фонду WalkFreeFoundation майже 46 мільйонів осіб у 167 країнах світу живуть у сучасному рабстві, ці люди є жертвами торгівлі людьми, примусової праці, сексуальної експлуатації тощо. Число сучасних рабів у світі порівняно з минулорічними даними зросло на 28 % [2].

Попри існування у 158 країнах законів, які передбачають кримінальну відповідальність за цей злочин, випадків засудження за торгівлю людьми у світі вкрай мало, зазначають в Управлінні ООН з наркотиків і злочинності. А у 15 відсотків країн взагалі не зафіксовано жодного випадку засудження за цей злочин [3].

Понад 1,2 млн людей втекли від бідності та війни у 2015 році у сподіваннях знайти спокійний притулок в Європі. Ця тенденція продовжилася і 2016-2017 роках. В самій лише Туреччині живуть 2,7 млн сирійських біженців. Оскільки далеко не всі дорослі можуть працювати в Туреччині через надто складний трудовий кодекс, тягар заробітків все частіше лягає на плечі сирійських дітей, які не відвідують школи. До війни рівень грамотності у Сирії сягав 95% [4].